

"Пообідали і я отримав мільйон доларів": ексклюзивне інтерв'ю із Сергієм Притулою

Оксана Харьковська

Катерина Соляр

ОСНОВНІ ТЕЗИ

Сергій Притула поділився історіями про волонтерство і допомогу українським військовим. Він згадав, яку допомогу надали сім'ї полеглих Героїв, українці з-за кордону та навіть діти.

Також Притула розповів, до чого він та Фонд готуються у 2025 році.

Слухати цю новину
00:00

00:55

1x

Аудіо синтезовано з використанням AI.

За майже 3 роки великої війни є багато щемливих історій, як українці допомагали військовим, щоб вистояти проти агресії Росії. На допомогу приходили навіть діти, а також українці з-за кордону.

1	ЯК ЗАДОНАТИТИ ОСОБИСТО В РУКИ ПРИТУЛІ
2	ЗВОРУШЛИВІ ІСТОРІЇ СІМЕЙ ПОЛЕГЛИХ ГЕРОЇВ, ЯКІ ДОНАТИЛИ У ФОНД
3	У ЧОМУ ПРОБЛЕМА "ТИСЯЧІ ЗЕЛЕНСЬКОГО"
4	СКІЛЬКИ ПРИТУЛА ЗАДОНАТИВ У 2024 РОЦІ
5	ЯК ДІТИ ДОПОМАГАЮТЬ ВІЙСЬКОВИМ
6	ДОНАТ – ЦЕ НЕ ПРОСТО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІЙСЬКА
7	ЧИ БУЛИ ВИПАДКИ, КОЛИ МАШИНИ ОПИНЯЛИСЯ НЕ НА ФРОНТІ, А ДЕІНДЕ
8	ЧИ ДОЗВОЛЯЄ СОБІ ХАМИТИ, ЯКЩО ПОРУШУЮТЬ КОРДОНИ
9	ЯКИМ БУДЕ 2025 РІК

Зворушливими та неймовірними історіями в інтерв'ю 24 Каналу поділився волонтер і засновник Благодійного фонду Сергій Притула. Про історії українців, скільки задонатив сам Притула та чого очікувати від 2025 року – читайте далі у матеріалі.

НЕ ПРОПУСТІТЬ У 2025 війна входить з боями на всіх фронтах: де просувалися ЗСУ й окупанти – огляд і карти ISW

ВІДЕО ДНЯ

Нагадаємо, що в **першій частині інтерв'ю** ми писали про вибори під час війни та мирні переговори. Більше деталей – читайте за посиланням.

Як задонатити особисто в руки Притулі

Раніше ви говорили, що у вашому розпорядку дня як волонтера є пункт "прийняти донати, які хтось приніс у Фонд". Кожен може прийти та сказати, що хоче віддати донат особисто в руки Притулі, чи це має бути якась певна сума або спеціальні умови? Як це відбувається?

Ні, це відбувається в кількох випадків. Наприклад, школа з Києва, з області чи звідки завгодно провела шкільний ярмарок, назбирала якусь суму грошей, бо продавала печиво, компот чи хендмейд, і вона зв'язується з Фондом. Мовляв, діти хочуть прийти особисто та віддати гроші.

Зв'язуються з нашою командою комунікаційників або моєю пресекретаркою Марією та домовляються про день і час, коли я є на місці в Києві і точно є на Фонді. Тоді приходять діти, чи дорослі, чи мами з дітьми. Є купа різних таких щемливих моментів.

Зворушливі історії сімей полеглих Героїв, які донатили у Фонд

Наприклад, з доньками В'ячеслава Вороного. Це український льотчик, він був пілотом гелікоптера. У 2022 році була біда, тому що підбили один з гелікоптерів, який летів з Маріуполя. На пошукову операцію чомусь підняли не дрон, а вирішили відправити ще один гелікоптер і він теж був збитий. Як наслідок – пілот загинув. Його дуже довго вважали зниклим безвісти, але потім все-таки поховали, коли все вже відбулося.

Я познайомився з двома його доньками на показі фільму про армійську авіацію у Києві. Вони прийшли й сказали, що побратими батька та інші люди зібрали певну суму коштів на потреби родини загиблого Героя. Але дівчата сказали, що хочуть на ці гроші купити дрони для того, щоб наступного разу дрон полетів на ту чи іншу операцію, а не пілот ризикував своїм життям. Ми закупили один дрон-квадрокоптер і два БПЛА "Дартс" з трохи іншими ТТХ.

Або з мамою бійця з позивним "Раз-два", який загинув у 2023 році. У 2024 році його мама почала отримувати допомогу від держави, компенсацію й цього ж року вона задонатила нам на різні проєкти 3 – 4 мільйони гривень. Це ж 3 – 4 мільйони гривень!

Мама могла б ці кошти, можливо, в якийсь інший спосіб використати, але вона абсолютно свідомо обирала різні напрямки, де хотіла допомогти реалізувати ті чи інші проєкти. Я мав за велику честь місяць тому, перебуваючи у Харкові, обійняти цю неймовірну пані, подякувати їй за все.

Тож прикладів такої неймовірної жертвності страшенно багато. Мені іноді навіть складно підсвічувати якісь одні історії та соромно, що не можу всі їх розказати, бо всі не вдасться. Це треба, мабуть, добу сидіти та розповідати про все те, що відбувалося. У нас країна людей з неймовірно великими серцями. Іноді, на жаль, люди не роблять те, що мали б робити, у сенсі очікувань людей, які живуть в певній бульбашці.

У чому проблема "тисячі Зеленського"

Я зараз говорю про ту саму тисячу "Зимової єПідтримки". Була дуже погана комунікація з боку влади, вона була провалена. Чому ці гроші не можна було віддати на потреби армії? Поки влада дійшла до того, що почала пояснювати, що це гроші, які мали цільове призначення на "соціалку", тобто кошти наших західних партнерів, які не могли використати на армію, люди вже по третьому колу прокляли.

Потім відбулося дуже кумедне. Почали виплачувати ці кошти людям і в якийсь момент це називається "ласкаво просимо до реального життя" – коли ти дізнаєшся, що лише 4% задонатили на благодійні організації, які мали перетворити ці гроші на допомогу армії. Однак я дуже радий, що скільки б цих людей не було – дуже великий відсоток з них використав нас як інструмент бажання реалізувати цю допомогу для військових.

Ми зараз ще підбиваємо підсумки за грудень по цих донатах, але це суттєва сума. Ми прям бачили такі "припливи" – у графіку донатів кілька днів поспіль вони були кратно вище середнього рівня. Тому ми будемо далі "пушити" цю історію.

Мені так само буквально два дні тому впало 4 тисячі на картку "Національного кешбеку". Я так здивувався – заходив оформити собі ту тисячу, а мені кажуть, що ще ж на дітей беріть по тисячі. І я такий: "Господи, дякую, що ти мені їх аж троє послав". То я зараз дивлюся, на що кинути ці гроші, бо в нас є кілька актуальних проєктів.

Є "Блискавки ССО", де ми збираємо для Сил спецоперацій. Дуже люблю, коли ми робимо проєкти "під ключ". Тобто ми переговарили, зрозуміли, яка у них потреба, і зараз формуємо мобільні екіпажі швидкого реагування. Купуємо великий пікап, забезпечуємо РЕБ, РЕР, Starlink, генератор, тобто все, що треба, щоб воно працювало в автономному режимі. Даємо їм ударні дрони літакового типу, щоб вони з безпечної дистанції відпрацьовували по ворогах, і так само мобільно зникали, як і з'являлися.

Триває Безстроковий "Рій помсти". FPV ніколи не перестануть бути актуальними на полі бою. Тож або туди, або туди я таки задоначу. Покажу людям. Не знаю тільки, чи потім Шарій, чи Олексій Гончаренко далі писатимуть, мовляв, "дивіться, Притула тисячу гривень задонатив".

Інтерв'ю із Сергієм Притулою / Скриншот з відео

Скільки Притула задонатив у 2024 році

Є "пеньки", які займаються дуже нехорошою справою – знецінюють розмір донату, коли висміюють донат у тисячу гривень, мовляв, Притула "ворочає мільйонами".

Притула і його родина задонатили у 2024 році 2,7 мільйона гривень у різний спосіб. Наприклад, "впали" мені з дивідендів, цінних паперів – закинув "сотку"; було на карті 7 тисяч гривень, ввечері ППОшники відпрацювали над Києвом по "Шахедах" – кидаю тисячу гривень і пишу: "Дякую, на добраніч, кидайте на ППО". Основна маса грошей, звичайно, зі спонсорських інтеграцій, з подкасту, який ми ведемо з Антоном Тимошенком.

Ті люди, які намагаються "вщипнути" мене, чи яку вони ставлять мету, але у такий спосіб дуже сильно б'ють по людях, які сидять і думають, чи задонатити 20 гривень. Мовляв, "це якось соромно, це ж мало". А ти вже третій рік б'єшся в ту стіну і кажеш, що 20 гривень – це на 20 гривень більше, ніж нуль. Донать! Бо комусь саме цих 20 гривень зараз на банці не вистачає, щоб "добити" збір на EcoFlow.

У нас з кожної 1,5-літрової пляшки води кидали 50 копійок. Люди приходять в кінотеатр і з кожного квитка в Multiplex одна гривня "полетіла" на оптику. Так гривня до гривні й ми вже маємо мільйони гривень. У результаті за останні два роки ми закупили купу різної оптики. Тому не можна демотивувати людей, висміювати. Навіть якщо людина гривню кинула. Значить вона зараз стільки може.

Як діти допомагають військовим

Чи присутня у дітей ось ця внутрішня потреба бути долученими до процесу волонтерства? Вона не зменшилася за три роки? І якщо ми

говоримо про дітей Сергія Притули, то, дивлячись на батька, вони розуміють, що є наступним поколінням волонтерів? Чи вони розуміють, що не хочуть бути пов'язані з цим?

Стефанія розуміє, що тато, мабуть, не такий прикольний, як свинка Пепа, але теж молодець, бо дістав їй костюм свинки Пепи. У неї зараз Пепа – це краш. Соломія знає, чим я займаюся й дуже цим переймається. Чесно, в мене діти дуже чутливі до цього всього. Вони дуже бояться сирен, тривоги. Коли ракетні обстріли чи летять "Шахеда", то ми спускаємося в підземний паркінг. Нікого це не робить щасливим.

Дмитро, по суті, не маючи великих кишенькових коштів, поки ми з вами балакаємо, сидить зараз у департаменті дронщиків і "шиє" дрони – паяє пульты, ще щось робить, тобто йому пояснили, як це відбувається. Він як може приносить якусь користь. Останній раз він на кілька днів приходив, зробив 10 цих пультів, і знаю, що 10 військовослужбовців – захищені. Росіяни їх не бачать і до цього доклав зусиль мій син. Мені від того дуже добре.

Зазвичай діти копіюють поведінку батьків. Якщо батьки й поняття соціальної відповідальності не живуть на різних орбітах, то і в дітей воно плекається з дитинства. Якщо батьки показують приклад для наслідування або підтримують...

У нас зараз дівчинка Поліна Полякова прийшла на Фонд з татом, мамою та братиком, і ми розговорилися. Дівчинці, мабуть, 12 – 13 років і вона розповідала, що коли над їхнім будинком пролетіла ракета, то вона дуже злякалася й потім вирішила, що хоче купити ракету, щоб дати росіянам "ответку". Але тато сказав, що ракета, мабуть, буде дуже дорого і вони не потягнуть. Тоді вона пішла думати далі.

Через деякий час над будинком пролетів "Шахед". Вона знову злякалася, а потім зрозуміла – боятися це не конструктивно. Почали говорити з татом, щоб купити такого самого "Шахеда". Тато сказав, що це теж буде складно. А її тато підписаний на мене у соцмережах і вона бачила, як він переглядає ролики, що я публікую, як підрозділи працюють FPV-дронами з "Рою помсти", які ми надаємо.

Вона дуже довго збирала й назбирала близько 17 тисяч. Вистачило на один хороший FPV-дрон. На ньому ми написали "ППД" – Полякова Поліна Дмитрівна, ППД, все. Хлопці з восьмого полку, яким ми передали цей FPV-дрон вже сфоткалися з ним. Зараз ми чекаємо на відео, щоб дівчинка, яка назбирала та принесла особисто ці гроші, побачила, що її важка праця щодо акумуляції цих коштів не минула даремно.

Не знаю, куди цей FPV-дрон прилетить, але куди б чи по чому не прилетів би – дитині треба показати, що це все було не марно. Я переконаний, що це буде дуже сильно мотивувати. Плюс багато дітей, коли бачать успіх інших дітей на якійсь ниві, то намагаються його повторювати.

Пригадую цей момент, коли я просто не стримався. Тоді прийшла Лера Єжова, яка грала в шашки з людьми на вулиці, і вона мене просто "вибила". Я не очікував, що вона витягне цю величезну пачку грошей. Це відео тоді завірусилося. Вона дуже підштовхнула до активності інших дітей і батьків, які почали підтримувати пориви своїх дітей щодо акумуляції коштів.

Притула передав військовим дрони / Facebook-сторінка Сергія Притули

Мені здається, що у нас росте дуже гідне покоління молодих людей – з відчуттям, що не треба боятися проявити ініціативу, що можна її брати на себе, що можна спробувати зібрати якісь кошти, що якщо є бажання допомогти військовим, то залишається тільки питання механіки процесу. Це дуже класно. Ми всі намагаємося і маємо бути гідні насамперед наших захисників. Але ось така поведінка дітей, чесно кажучи, особисто мене мотивує не менше, аніж героїв наших воїнів.

Не знаю, як це зараз прозвучить, але чи це не деструктивно, коли діти донатять або збирають на помсту, на смерть ворогу? Це не руйнує їх?

Ні, вони донатять на те, щоб вижити. Діти борються за своє життя в такий самий спосіб, як і дорослі. Ти можеш жити далеко від лінії фронту, але коли в Тернополі в

багатоповерхівку прилітає "Шахед", то ти точно так само можеш загинути, на жаль, як і той, хто живе в прифронтовому селі.

Донат – це не просто забезпечення війська

У нас – цивільних людей – є не так багато можливостей захистити себе особисто від якоїсь загрози, але ми завжди можемо спрацювати на профілактику, на підсилення спроможності наших захисників різними способами. Ми дуже багато працювали з мобільними вогневими групами ППО.

Наш Фонд запустив історію з тепловізійними девайсами на ПЗРК "Ігла", які дали можливість збивати повітряні цілі в темну пору доби. Збито купу крилатих ракет, лік "Шахедам" вже давно припинили. Ба більше, зважаючи на певні технічні характеристики їхнього росту в "Шахедах", робота великокаліберними кулеметами, на жаль, вже не така ефективна, як переносними зенітно-ракетними комплексами.

"Шахед", за трошки більше ніж рік, від висоти в середньому у 300 метрів над рівнем моря зараз велику частину маршруту долає на висоті 2 тисячі метрів. З кулеметів до нього можна навіть не добити. Тому ПЗРК – це те, що має рятувати ситуацію. Нам дуже часто скидають відео, як з "Ігли" далі продовжують бити по цих "Шахедах". Успішно збивають їх десь вночі чи на світанок.

цікаво У Повітряних силах підсумували результати й назвали кількість збитих цілей протягом 2024 року

Отже, від нас багато чого залежить. Насамперед донат, який людина робить, – це не тільки про підтримку якогось підрозділу у забезпеченні. Насправді цей донат має величезну соціальну місію. Військовий відчуває, що про нього хтось думає, окрім його близьких, рідних, сім'ї та друзів. Коли в цей підрозділ заходить допомога на сотні тисяч чи на мільйони гривень – він розуміє, що ці кошти збиралися тисячами людей, яких він не знає. І вони його не знають, але турбуються про нього.

Чи були випадки, коли машини опинялися не на фронті, а деінде

Чи були випадки, коли надійшла допомога на тисячі – мільйони гривень, а потім з'ясувалося, що, наприклад, автомобіль служить не на передовій, а їздить в Києві?

У нас такого немає, я не знаю про такі випадки. У нас допомога передається централізовано, безпосередньо тим, хто за нею звертався. Тобто ми отримуємо заявку на бланку військової частини з печаткою, але допомогу привозимо не в пункт постійної дислокації, де його розподіляють. Якщо у нас просили хлопці, які стоять на передній лінії, ми привозимо та віддаємо їм. Тому важко уявити, що ми завезли пікап на Куп'янський напрямок, а він чомусь опинився в Чернівцях. Такого не буває.

За яких обставин таке може трапитися – і це не поодинокі випадки, – це коли волонтер вирішує, що всі командири погані й обов'язково заберуть в когось майно, – бере й віддає, наприклад, транспорт чи приціл безпосередньо в руки бійцю, хоча потреба є у цілому підрозділу. Потім боєць переводиться в інший підрозділ і забирає цей транспорт із собою, пояснюючи, що це дали особисто йому. Цей клопіт є і він нікуди не зникає з 2014 року.

У нас подібної історії відбутися не може, тому що ми як юридична особа спілкуємося з іншою юридичною особою. Ставимо все на баланс: є матеріально відповідальний, є вартість майна.

Ви акумулюєте допомогу Україні з-за кордону. Чи збереглося до українців таке саме ставлення? Чи стало важче збирати кошти?

У нас основна маса допомоги збирається шляхом онлайн-краудфандингу, тому не зовсім коректно порівнювати. Це так само неправильно якби порівнювали збори у 2022 та у 2024 – це колосальна різниця у докладених зусиллях.

Я б не сказав, що змінився відсоток донатів з-за кордону. Донатів у валюті як було у межах 16 – 18%, так і залишилося. Це не означає, що це відсоток, який корельований з донатами з-за кордону, тому що дуже багато українців за кордоном, продовжують донатити у гривнях. Хоча ми завжди просимо трохи у валюті, тому що багато рахунків оплачуємо з-за кордону.

Довідка. Онлайн-краудфандинг – це спосіб збору коштів на проекти, ідеї чи благодійні ініціативи через інтернет, де фінансування забезпечується багатьма людьми, кожен з яких робить невеликий внесок. Для цього є платформи для краудфандингу, які дозволяють авторам ідей представити свої проекти та отримати підтримку від спільноти.

Чи працює особиста комунікація? Безперечно. Наприклад, ми мали краудфандингову кампанію разом зі Світовим Конгресом Українців, після якої я вже рік слухаю, що живу в Канаді. До речі, якщо вам хтось каже, що Притула живе в Канаді, то передайте, будь ласка, цій людині мою пропозицію: якщо ви знайдете дім чи квартиру, де я живу в Канаді, я її на вас перепишу.

Хлопці зі Світового Конгресу Українців, насамперед Андрій Потічний, організували мені зустріч з чудовою парою – Джорджем і Рейлою Мигаль. Джордж – він Юрій, українського походження, а Рейла – пакистанського. У них великий бізнес, Myhal Family Foundation. За кордоном я побачив, як це працює, коли ти шляхом ланчу, приємної розмови, розповіді про роботу Фонду – наступного дня отримуєш звісточку про чек на один мільйон канадських доларів. Це дуже круто.

Дуже класно, коли ти презентуєш в Чикаго Prytula Foundation U.S.A, оголошуєш людям, що ми отримали статус неприбутковості, який дає в кінці фінансового року певні бенефіти по податках, і якщо раніше на PayPal люди кидали 10 – 50 доларів, за які я страшенно вдячний, але історія починає працювати інакше, коли люди бачать на горизонті якісь бенефіти по податках. Наприклад, нам закинули кошти й ми зробили повністю бомбосховище в школі, нам допомогли з ремонтом.

Тому багато чого залежить від здатності тих чи інших людей грамотно комунікувати на своїх горизонтальних рівнях. Дуже важливо знаходити людей, які могли б бути амбасадорами твого фонду десь за кордоном, для того щоб проводити там акції чи збори, не залучаючи безпосередньо тебе, але маючи мандат довіри з твого боку. Тому ми з цим працюємо.

Так, у певний момент інтерес до подій в Україні, який був у 2022 році, згас. В якийсь момент його дуже сильно перебили події між Ізраїлем та Палестиною, але у нас ще вистачає відданих людей за межами України, яким болить все, що тут відбувається, та які дбають про українського солдата чи цивільних, які постраждали від російської агресії.

Чи дозволяє собі хамити, якщо порушують кордони

Чи дозволяєте ви собі хамити, ставити людей на місце, коли вони порушують ваші особисті кордони?

Тут дуже тонка крига, бо, маючи напрацьований публічний образ хорошого хлопця з телевізора, я мав би вже звикнути до панібратства у свій бік або до неаргументованої нелюбові, яка бринить в людських текстах. Але завжди кумедно дивитися, як люди, які бризкають до тебе жовчю, отримуючи відповідь, кажуть: "А що ви собі дозволяєте?".

А що я маю собі дозволяти? Сидіти й мовчки слухати, що мені казатимуть? Я, наче, не Ґанді, я не збирався влаштовувати мирне спостереження за тим, що ви будете мені виписувати. Тому у мене є певні улюблені процеси. Я використовую деяких хейтерів як "живців". Мене це дуже веселить.

Якщо я маю вільний час, можу зайти в Facebook і подивитися, хто, що мені написав. Наприклад, що я злодій, шахрай, що мене знайдуть. Так що мене шукати? Гончара, 65 – приходьте. Я вже стільки цього наслухався, що дайте мені адресу і я сам прийду. Коли маю час, то заходжу й баню всіх, хто лайкав такі коментарі. Бо якщо ти лайкаєш це – значить поділяєш думку людини, яка мене не любить, не поважає, оббріхує. Навіщо мені це на сторінці?

Раніше, задля підняття собі настрою, я вправлявся в тому, щоб якимось тонко чи не тонко, принизити людину, яка в мій бік написала щось нехороше. Проте в один прекрасний день, у квітні 2024 року, це все дуже різко закінчилось, тому що я, не

розібравшись із ситуацією і сприйнявши людину за бота, образив Валеру з 3 Штурмової, мовиться про хорошого інженера. Станом на сьогодні ми з ним прекрасно переписуємось.

Але наші люди наробили скринів і виставили все в такий спосіб, що Притула нібито не поважає українських військовослужбовців. Тобто з 2014 року системно "не поважає". Тому зараз я намагаюся зайвий раз в коментарі не заходити, тому що там постійно відбувається "бал сатани". Це мене дуже смішить, бо ти пишеш, що є дослідження OSINT-аналітиків, що по нас системно працюють боти, й наступного дня ці боти знову "залітають".

У мене бувають дописи, які не "залітають" у Facebook. Не знаю, які алгоритми працюють, але знаю, що речі корелюються. Лайки, охоплення, коментарі. Під такими дописами 30 – 50 коментарів. І тут у мене 2 тисячі лайків, 1400 коментів і всі як під копірку. Я просто розумію, що ті самі "зайчики", про яких було дослідження, яких викрили на тому, що вони "мочать" українські волонтерські організації, вирішили докласти більше зусиль, щоб ніхто не розслаблявся.

У цій системі координат доводиться якось жити, існувати. Іноді навіть дозволити собі хамити. На жаль, буває і таке. Але з віком мені здається, що все це йде нанівець, бо вже й не хочеться витратити на це свій час.

Яким буде 2025 рік

Мрії, надії, сподівання, реальність на 2025?

Горизонт планування настільки мізерний, що говорити про якісь особисті плани вважаю недоречним. Щодо роботи Фонду, то я прихильник філософії занижених очікувань. Ми вибудовуємо стратегію роботи нашої організації в такий спосіб, що вважаємо, що 2025 рік буде роком гарячої фази війни. Вважаємо, що нас ніхто не прийме в НАТО. Не віримо у швидкі перемовини щодо підписання будь-якої мирної угоди та потенційного припинення вогню.

Ба більше, я б ще заклав сюди ризик зменшення військової допомоги з боку США для того, щоб ми не розслаблялися і розуміли, що чим менше даватимуть Штати, тим більше залежатиме від нас особисто. У цьому сенсі Фонд, як ніколи, мобілізований, зорганізований. Ми знаємо, що нам робити у 2025 році і як нам важко доведеться гарувати. Головне просто не забути час від часу нагадувати про це суспільству – і нашому, і тим, хто за кордоном.

Щодо особистого, то я дуже хотів би, щоб не тільки в мене, а щоб у всіх українців у 2025 році було трошки більше хороших новин, ніж у 2024. Ми всі дуже очікуємо на одну велику хорошу новину, але життя складається з конгломерату емоцій. Є маленькі, незначні події, перемоги, радощі, а є значні. У 2024 році у мене бриніла сльоза на очах, коли наші дівчата вибороли олімпійське золото.

Коли Ольга Харлан виграла "бронзу", я подзвонив їй по відеозв'язку. Вона лежала в готельному номері, поруч поклала медаль й сказала, що не вірить, що це трапилось. 20 років, п'ята олімпіада, п'ять олімпійських циклів і вони виходять з дівчатами та здобувають золото. Я зранку їм набираю, бо вночі розумію, що там розрив. Вони шоковані, я шокований. А потім ця маленька перемога капіталізується.

Шабля Харлан, яку ми продали з аукціону, перетворилася на 17 автоматизованих турелей з ідентичною назвою "ШаБля". Так твоя перемога приносить не тільки позитивні емоції, а ти вже легенда. Ти найкрутіша українська спортсменка незалежної України – 5 олімпіад і всі з нагородами, а шабля, якою ти виборола це олімпійське золото, "залітає" на 10 мільйонів гривень і кілька бригад отримують таку важливу допомогу, яка зберігає життя українського солдата.

Ольга Харлан на Олімпіаді-2024 / Getty Images

Кожен такий успіх, де б він не відбувся, чи в царині українського спорту, чи науки, чи культури, чи за межами України, коли наш прапор підіймається вище всіх – нехай таких подій трапляється якомога більше. Нехай діти тішать своїми успіхами.

Часом я б так хотів похвалитися успіхами своїх дітей, але маю певні сумніви, чи не зроблю цим комусь боляче в зайвий раз. Я б хотів, щоб люди подивилися, як Соля грає на фортепіано, як Стеся розказує віршика, чи як Дмитро "розкатує" автора переказу з української мови.

Я поділюся історією, як ми їхали в машині із сином. У нього був "хвіст" з української. Син сказав, що не може впоратися з текстом, бо він якийсь кострубатий, а його треба переказати й пояснити, чим хорошим незалежність України обернулася для української молоді.

Він прочитав цей текст, а там про те, як українські космічні кораблі будуть бороздити простори Всесвіту, скільки ми плавимо чавуну, як хрестили ножі в Холодному Яру, збирали по тонні пшениці на людину. Я послухав і думаю, що все це мені щось нагадує. Якесь дежавю?

Я народився у Радянському Союзі й всю цю ахінею вислуховував у 80 – 90-х роках. Я сказав сину, що якщо в цьому тексті замінити українське на радянське, то буде моє дитинство. Зараз головне не допуститися до ейджизму, але автор, який це написав, 1938 року народження.

Син прочитав мені його біографію і сказав, що він був головним редактором газети "Ленінське плем'я" і журналу чи газети під прапором ленінізму. Зрозуміло, що станом на незалежну Україну людина вже була достатньо доросла, повністю сформована, але людям з таким бекграундом чомусь дають писати тексти для сучасних тінейджерів.

Думаю, що там просто СРСР поміняно на Україну.

Так я ж за що і говорю. Я сказав сину, що він не зобов'язаний це переказувати, бо один з елементів хорошого, який принесла незалежність України для молоді, – це право на власну думку, власну позицію. Не боятися її висловити. Не боятися сказати, що це якась ахінея. Просто якщо ти так вважаєш, то маєш це аргументувати. Син сів і розклав все поличках. Тому нехай у всіх буде право на власну думку у 2025.

Тільки єдине, що коли ви виїжджаєте за кордон, для того щоб щось сказати нашим партнерам на різних ланках, бо комунікують всі: політичне керівництво, військово-політичне, дипломатія, бізнес, влада, опозиція, громадянське суспільство, – дотримуйтесь one voice policy. Говорімо всі одне – те, що принесе користь нашій державі. Бо люди часом виїжджають і починають за кордоном з'ясовувати стосунки зі своїми опонентами.